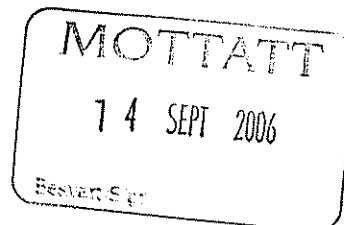

FORLIKSRADET

FORLIKSRAADSBEHANDLING MED DOM

Den 23.8.2006 behandlet Forliksrådet i Oslo – avd. 1 sak nummer 26009527 A, B, C

Møtet ble holdt i Pilestredet 19, 0164 Oslo.

Forliksrådets formann: John Tore Norenberg
Forliksrådsmedlemmer: Heidi Rømming og Anders Greif-Mathisen

Klager: Grethe Kausland

Prosessfullmektig: Advokat Ola Lunde
Postboks 6678, St. Olavs Plass
0129 Oslo

Innklaget: A: Verdens Gang AS v/ Styrets Formann
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo

B: Ansvarlig redaktør Bernt Olufsen
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo

C: Journalist Kirsti Hovland
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet Schjødt AS v/ adv. Anine Kierulf
Pb 2444, Solli
0201 Oslo

Til stede:
Klager: Grethe Kausland og adv. Ola Lunde
Innklagede A, B og C: Bernt Olufsen og adv. Anine Kierulf møtte med fullmakter fra innklagede A og C.

Forliksrådet i Oslo

Postboks 8155 Dep, 0033 Oslo
Besøksadresse: Pilestredet 19
Telefon: 21 01 47 00 Faks: 21 01 47 01
E-keksedisjonstid: 08.00 – 15.45 (15.00 sommertid)

Org.nr.: 988 894 907
Bankkonto: 7694.05.12820
IBAN: NO6176940512820 eller
SWIFT/BIC: DNBA NOKK

Saken gjelder: Krav om oppreisning for krenkelse av privatlivets fred jf. Skadeerstatningslovens § 3-6 og straffeloven § 390.

I forliksklagen nedla klageren slik påstand:

1. Verdens Gang AS dømmes til å betale oppreisning til Grethe Kausland utmålt etter rettens skjønn, oppad begrenset til kr. 500 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer, jf forsinkelsesrentelovens § 3 første ledd første punktum.
2. Ansvarlig redaktør Bernt Olufsen dømmes til å betale oppreisning til Grethe Kausland utmålt etter rettens skjønn, oppad begrenset til kr. 100 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.
3. Journalist Kirsti Hovland dømmes til å betale oppreisning til Grethe Kausland utmålt etter rettens skjønn, oppad begrenset til kr. 50 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.
4. Verdens Gang AS, Bernt Olufsen og Kirsti Hovland pålegges in solidum å betale sakens omkostninger kr. 30 000,- inkl. mva, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer, jf forsinkelsesrentelovens § 3 første ledd første punktum.

Innklagede hadde i sitt tilsvare opplyst at de ikke godtok klagerens påstand.

For klageren møtte Grethe Kausland og adv. Olav Lunde. Klager fastholdt sin påstand i forliksrådsmøtet. De forklarte at det ikke er store uenigheten mellom partene om sakens faktum i denne sak. Verdens Gang (VG) hadde 17. februar 2006 et førstesideoppslag og en reportasje som opplyste om at Grethe Kausland var operert for lungekreft. Den nærmeste familie hadde ikke gitt sitt samtykke til offentliggjøringen, men hadde tvert i mot gitt beskjed til avisens medarbeidere at de verken ønsket å kommentere eller offentliggjøre noe omkring sykdommen. Klager viste videre til uttalelsen fra Pressens Faglige Utvalg (PFU) datert 27.4.2006. VG blir her kritisert for ikke å ha vist respekt for menneskers privatliv, og utvalgets konklusjon er at VG har brutt god presseskikk.

Klager mente at VG både har opptrådt i strid med Straffelovens § 390 ved at de har krenket privatlivets fred, og at de derfor er erstatningsansvarlige i henhold til Skadeerstatningslovens § 3 – 6. Det ble vist til at denne bestemmelsens 2. ledd sier at både journalist og eier eller utgiver kan ansees erstatningsansvarlige når krenkelsen har skjedd i trykt skrift, og at det subjektive vilkåret for erstatning er oppfylt når det gjelder journalist Kirsti Hovland. Klager hevdet videre at ansvarlig redaktør er erstatningsansvarlig uten hensyn til skyld.

Grethe Kausland fremhevet at oppslaget i avisen sto på trykk før hun var ute av sykehuset, og at dette brudd på privatlivets fred var en betydelig ekstra belastning både for henne og hennes nærmeste i en ytterst sårbar og vanskelig livssituasjon. Det var mange mennesker – inkludert barnebarn og andre familiemedlemmer – som ikke visste om diagnosen før de så den på trykk på førstesiden av VG. Klager ga videre uttrykk for at hun selv hadde ønsket å holde diagnosen skjult til hun var utskrevet fra sykehuset, hadde fått vite mer om resultatet av operasjonen og fått bedre oversikt over sykdomsbildet. I tillegg var det viktig for henne å kunne starte rekonvalesensen i mest mulig fred og ro. Hun ga sterkt uttrykk for at kravet om oppreisning var fremmet for å hindre at andre av hennes kolleger skulle havne i en liknende situasjon.

Størrelsen på erstatningskravet ble begrunnet med at oppreisningsbeløpene i denne type saker i praksis er stigende, samt at denne saken er av alvorlig karakter. Klager hevdet at

åpenbare brudd på god presseskikk og grove krenkelsers av denne art bør få alvorlige etterspill.

Det ble videre fremholdt at innklagede handlet med forsett. Det ble vist til at andre medier sannsynligvis også var informert om klagers diagnose, men at disse valgte å ikke skrive om den. Klager forfektet at VGs motivasjon for førstesideoppslaget i hovedsak var av økonomisk art, og at en begrunnelse i pressens informasjonsansvar, ytringsfrihet og trykkefrihet ikke er relevant i dette tilfelle.

Det ble også sagt at oppslaget kan ha ført til direkte økonomiske tap for klager idet eventuelle oppdragsgivere kan ha vegret seg for å ta kontakt med henne som følge av oppslaget i VG.

Etter klagers oppfatning er det viktig at oppreisningsbeløpet i denne saken blir så høyt at det kan virke preventivt, og at det nå er nødvendig å pløye ny mark på dette området i norsk rettspraksis. Klager viste til at et lite erstatningsbeløp i minnelighet samt en gjengivelse av uttalelsen fra PFU som følge av en fellende uttalelse derfra, ikke har tilstrekkelig preventiv virkning i saker som denne.

For alle tre **innklagede** møtte ansvarlig redaktør Bernt Olufsen og advokat Anine Kierulf. Innklagede fastholdt sin påstand i forlikrådsmøtet. De forklarte at de hadde tatt uttalelsen fra PFU til etterretning. I tillegg viste de til vedlagte dokumenter der det fremgår at avisen i flere brev til klager dypt beklager de negative konsekvensene oppslaget fikk for Grethe Kausland og hennes familie. Innklagede fortalte at de hadde prøvd å få til en minnelig løsning med klager når det gjaldt et erstatningsbeløp, uten at partene var kommet til noen enighet.

Innklagede erkjente at den aktuelle forsiden ikke var i samsvar med avisens policy, men at avisen hadde handlet i god tro da artikkelen ble trykket. VG hadde ikke hatt inntrykk av at det bare var en liten krets rundt klager som visste om diagnosen. Deres vurdering hadde vært at avisens samfunnsansvar lå i å informere om sykdommens art, siden det var kjent at forestillinger var avlyst pga sykdom, samt at sykdomsperioden kom til å vare en stund. Med dette ville man bidra til å hindre uheldige spekulasjoner rundt klagers sykdomstilstand.

Reportasjen måtte etter deres syn sees i lys Grunnlovens § 100 om trykkefrihet og ytringsfrihet, samt til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 10. Siden klager er en offentlig person, var hennes sykdom av offentlig interesse.

Innklagede påpekte at opplysningene VG hadde offentliggjort verken var feil eller ærekrenkende. En kreftsykdom er ikke stigmatiserende, og hele artikkelen hadde en positiv vinkling som formidlet optimisme med hensyn til progresjon og klagers deltakelse i nye forestillinger etter noen måneders rekonvalesens.

Innklagede hadde også kommentarer knyttet til selv beløpsstørrelsen i kravet om oppreisning. De uttrykte sterk bekymring for den "chilling effect" en eventuell økning i erstatnings/oppreisningssummene i norsk rettspraksis vil medføre. De ønsket ikke amerikanske tilstander i Norge, og mente at de relativt lave oppreisningsutbetalingene er med på å styrke ytringsfrihetens stilling her.

Innklagede hevdet videre at et oppreisningskrav av denne størrelse innebærer et kvantesprang i norsk rettspraksis, og at den derfor var lite egnet for pådømmelse i forlikrådet.

Det ble forsøkt å komme til enighet i saken, men det lyktes ikke.

Klager ba om dom i forliksrådet, og saken gikk deretter over til domsforhandlinger.

Klager nedla slik påstand: Innklagede dømmes i tråd med påstand oppgitt i forliksklagen. Innklagede nedla slik påstand:

1. Verdens Gang AS, ansvarlig redaktør Bernt Olufsen og journalist Kirsti Hovland frifinnes.
2. Verdens Gang AS, ansvarlig redaktør Bernt Olufsen og journalist Kirsti Hovland tilkjennes sakens omkostninger kr. 18 987,50 inkl. mva med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra to uker etter forliksrådets avgjørelse og til betaling skjer.

Retten skal bemerke:

Retten har nøye vurdert sakens dokumenter og det som ble framført av partene i forliksrådets møte.

Retten har merket seg innklagedes anførsler om at denne saken ikke er egnet for pådømmelse i forliksrådet. Retten har registrert partenes utsagn om at dersom innklagede skulle få medhold i sitt krav, vil dette bety et kvantesprang i norsk rettspraksis når det gjelder oppreisningsutbetalinger. Denne saken kan komme til å skape presedens for liknende saker i fremtiden. Retten har derfor også merket seg klagers anførsler om at det er en utfordring å skulle pløye ny mark på dette området.

Likevel er det slik at denne rett anser at den har en selvstendig rolle som del av den sivile rettspleien og de alminnelige domstoler i Norge. All den stund sakens rettslige og faktiske sider er godt nok opplyst, har Forliksrådet etter Tvistemålsloven plikt til å skrive dom dersom en av partene ønsker det. Et oppreisningsbeløp vil alltid inneholde et element av skjønn, og en dom fra Forliksrådet vil i dette tilfelle være basert på det skjønn en domstol bestående av legfolk utviser.

Til grunn for oppreisningskravet ligger uttalelsen fra PFU om at VG i angjeldende sak brøt god presseskikk.

Etter rettens vurdering har klager i dette tilfelle et legitimt krav om oppreisning. Ved å beklage konsekvensene av artikkelen, innrømme at man ikke har fulgt egen policy og tilby en minnelig erstatning, har også innklagede indirekte akseptert at det er grunnlag for et erstatningskrav her.

Det er således størrelsen på oppreisningbeløpet som er tvistespoersmålet i denne saken.

Etter rettens mening er ikke VGs begrunnelse for å trykke forsiden og artikkelen mot klagers vitende og vilje holdbar, når den veies opp mot hensynet til privatlivets fred. Det synes nokså oppkonstruert å hevde at folk flest har krav på å bli informert om detaljer i en kjent persons sykdom så lenge dette ikke er begrunnet i annet enn å tilfredsstillende folks angivelige nysgjerrighet. Artikkel 8 i den europeiske menneskerettighetskonvensjonen omhandler retten til respekt for privatlivet. En sykdomsdiagnose faller uten tvil innenfor definisjonen av privatliv i denne sammenheng, og retten til å verne om sitt privatliv gjelder selvsagt også selv om man har status som kjendis.

VG har fremhevet Grethe Kauslands mangfoldige og imponerende artistkarriere. Det vises til hennes popularitet og sentrale plass i norsk underholdningsbransje gjennom 50 år for å forsvare oppfatningen av at hun er en offentlig person som må tåle oppmerksomhet rundt seg selv og sitt privatliv. Etter rettens vurdering er denne argumentasjonen med på å underbygge det som synes å være den primære årsaken til at forsiden og artikkelen ble publisert; hensynet til en kraftfull forside som kunne øke salgstallet den aktuelle dagen. Som løssalgsavis er man ekstra avhengig av en forside som selger. Fra en markedsføringsmessig synsvinkel må bildet av en svært kjent artist kombinert med offentliggjøring av en alvorlig sykdom, ha fortonet seg formålstjenlig.

Fra et menneskelig synspunkt ble det en ekstra tung sten til byrden for den det gjaldt og for dem som sto henne nær. Krenkelsen ligger ikke først og fremst i det som ble skrevet, men at det ble skrevet på et tidspunkt da verken klager eller hennes nærmeste var beredt til det. I en svært sårbar situasjon ble Grethe Kausland og hennes nærmeste brutalt fratatt retten til å håndtere omstendighetene rundt sykdom og etterfølgende rekonvalesens. De hadde uttrykt et sterkt ønske om å holde diagnosen utenfor offentlighetens lys enda en stund, men deres ønske ble ikke respektert. Etter rettens vurdering må dette betegnes som en grov krenkelse.

Det er tre innklagede i denne sak. Ansvarlig redaktør Bernt Olufsen fastslo i forliksrådets møte at han er ansvarlig for alt som står på trykk i VG. Denne rett vil imidlertid påpeke at Olufsens direkte medvirkning til den angjeldende forside og reportasje fremstår som uklart. Det samme gjelder journalist Kirsti Hovlands rolle i saken. Reportasjen står i hennes navn, hun har vært i direkte kontakt med kilder i vennekretsen og hun har etter klagers oppfatning fått en sterk oppfordring om ikke å skrive noe om Grethe Kauslands sykdom.

Det er imidlertid lite opplyst hva som foregikk internt i VG-redaksjonen før det ble besluttet å trykke forsiden og reportasjen den 17. februar. Sakens dokumenter viser at det er flere journalister og redaktører som har hatt en finger med i spillet i denne saken. Det erstatningspliktige ansvaret når det gjelder de to personlig innklagede i denne saken er etter rettens skjønn ikke gjort godt nok rede for til at de kan dømmes etter klagers påstand. Retten antar at det er flere personer i VG som må bære ansvaret for at forside og reportasje ble publisert uten at man tok tilstrekkelig presseetiske hensyn i saken.

Det er et faktum at ansvaret for krenkingen av privatlivets fred ligger hos dem som i dette tilfelle "har handlet i eierens eller utgiverens tjeneste." I henhold til skadeerstatningslovens § 3-6 kan derfor Verdens Gang AS som eier hefte for erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art.

Pressen har et selvstendig ansvar for å beskytte enkeltmennesker mot forsømmelser og overgrep i henhold til Vær varsom - plakaten. I denne sammenheng er det grunn til å minne om plakaten avsluttende formaning: "Ord og bilder er mektige våpen, misbruk dem ikke."

Retten viser til uttalelsen fra PFU om at avisen brøt god presseskikk. I tillegg synes det som om dette oppslaget primært var økonomisk motivert, og at de etiske retningslinjene ble underordnet avisens behov for et forsideblikkfang. Retten anser at avisen har utvist en stor grad av uaktsomhet.

Det er å håpe at et forhøyet erstatnings/oppreisningsbeløp i saker av denne karakter vil ha en nedkjølende effekt i forhold til presseetiske overtramp i framtiden.

Den skjønnsmessige utmålingen er basert på beløpene fremsatt i klagers påstand, rettens vurderinger, samt en vurdering av innklagedes betalingsevne som profesjonell part.

DOMSSLUTNING

A:

Verdens Gang AS dømmes til, innen 14 dager fra dommens forkynnelse, å betale til Grethe Kausland kr 320 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrenter fra oppfyllelsesfrist til betaling skjer og saksomkostninger kr 30 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrenter av idømte saksomkostninger fra oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

B:

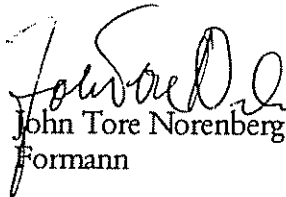
Ansvarlig redaktør Bernt Olufsen frikjennes.

C:

Journalist Kirsti Hovland frikjennes.

RETTEN HEVET

Heidi Rømming
Medlem

John Tore Norenberg
Formann

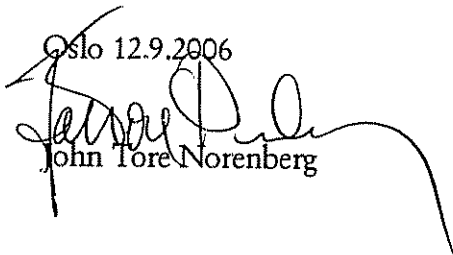

Anders Greif-Mathisen
Medlem

FORKYNNELSE

Dommen regnes som forkynt den 19.9.2006. Dersom De mottar dette brev senere enn nevnte dato og ønsker å gjøre dette gjeldende, må De straks melde fra til vårt kontor over telefon 21 01 47 00 eller telefaks 21 01 47 01. Årsaken til forsinkelsen må opplyses.

ANKEFRIST TIL TINGRETTE ER EN - 1 - MÅNED FRA DOMMENS FORKYNNELSE.

Rett avskrift bekreftes.

Oslo 12.9.2006

John Tore Norenberg